

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2016/17:3469

av Roger Haddad m.fl. (L)

Åtgärder mot stölder och ordningsstörningar i butik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra brottsrubriceringen snatteri till ringa stöld och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jourdomstolar för snabbare handläggning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rättsligt samarbete i EU för att underlätta indrivning av bötesstraff, även på låga belopp, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Stölder och ordningsstörningar i butik är ett betydande problem i Sverige. Allra hårdast drabbas förstas butikens innehavare och personal, som tvingas hantera de ekonomiska förlusterna och alla övriga problem. Men konsekvenserna märks för många fler än så.

Butiker är viktiga platser i de allra flesta människors vardag, och självklara inslag i ett fungerande samhälle. Särskilt på mindre orter, men även i många städer, fyller butiken också en betydelsefull funktion som social mötesplats. Butiker bidrar till en levande miljö, både i byn och i stadskärnan. När butiksägaren inte kan freda sin lokal för orosstörningar eller när stölder gör att butiken måste slå igen är det många som påverkas.

År 2010 lagfördes 16 800 personer för snatteri som huvudbrott. År 2015 hade antalet minskat till 12 700 personer. Tyvärr finns det dock inget som dock på att detta är uttrycket för en reell minskning, eftersom Svensk Handels undersökning om stöldbrott i butik 2015 ger vid handen att endast cirka två procent av externa stöldbrott polisanmäls. Mörkertalet är alltså mycket stort.

Enligt siffror från branschorganisationen Svensk Handel begås varje år cirka 2 000 000 externa stöldbrott i svenska butiker, till ett värde av 4,6 miljarder kronor. Omkring två procent leder alltså till polisanmälan, och av dessa anmälningar läggs

ungefär hälften ned. Ungefär var tredje polisanmälan leder till fällande dom eller strafföreläggande.

Tvårt emot vad många kanske tror är inte snatteri ett renodlat ungdomsbrott. Ungdomar är visserligen överrepresenterade i statistiken, men tre fjärdedelar av de personer som 2015 lagfördes för snatteri som huvudbrott var myndiga och 57 procent av de lagförda var över 30 år.

För att motverka stölder och ordningsstörningar i butiker krävs flera olika åtgärder. En grundläggande faktor är att det behövs fler poliser i Sverige för att säkerställa en fungerande lokal polisenärvaro i hela landet. I Liberalernas budgetmotion redovisar vi därför förslag om 2 500 fler poliser till 2020 samt förstärkning med övrig personal motsvarande totalt 1 600 fler tjänster.

Det är också av största vikt att det finns lokala områdespoliser i hela Sverige, särskilt i områden som är utsatta eller särskilt utsatta. Områdespoliserna har en strategisk betydelse för polisens kontaktnät i lokalsamhället.

Förutom dessa generella satsningar behövs också riktade åtgärder i form av ändrad lagstiftning. Bland annat behöver begreppet snatteri avskaffas i lagboken. Sedan flera år finns ett färdigt lagförslag om att ersätta brottsrubriceringen snatteri med ringa stöld, för att markera brottets allvar och tydliggöra att stöld alltid är stöld (SOU 2013:85). Regeringen har ändå inte lagt fram förslaget på riksdagens bord. Liberalerna anser att begreppet ringa stöld snarast bör införas i svensk lag.

Var gränsen går mellan stöld och snatteri (ringa stöld) är inte föreskrivet i lag, utan bestäms genom rättspraxis. Om tillgreppet sker i butik är tumregeln att gränsen går vid 1 000 kronor (NJA 2009 s. 586). Om tillgreppet sker utanför en butik sänks gränsen beroende på hur stort integritetsintrång gärningsmannen begår. Exempelvis har tillgrepp ur två handväskor bedömts som stöld även om beloppet varit lågt (NJA 1995 s. 561).

Liberalerna vill därutöver utreda om jourdomstolar kan vara ett sätt att snabba på rättsväsendets handläggning av relativt okomplicerade mål. I många fall gällande snatteri och ringa stöld är bevisläget gott, och i de fall ärendet måste gå till domstol är det då viktigt att detta kan ske så snabbt som möjligt. Detta är särskilt betydelsefullt för att unga lagöverträdarens stölder ska mötas av en snabb och direkt konsekvens.

I straffskalan för snatteri (ringa stöld) ingår böter. Bötesstraff fastställs av domstol eller av åklagare genom strafföreläggande. För att upprätthålla likheten inför lagen är det viktigt att myndigheterna bevakar bötesfordringarna även i de fall gärningsmannen har hemvist utanför Sverige och saknar indrivningsbara tillgångar här i landet. Det rättsliga regelverket inom EU behöver utvecklas så att myndigheter får bättre förutsättningar att driva in även småbelopp i andra EU-länder.

Roger Haddad (L)

Christer Nylander (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Maria Weimer (L)

Tina Acketoft (L)

Mats Persson (L)